יומא דנשמתא

הרה"ק רבי יחיאל מיכל מקורימא זי"ע
יומא דהילולא ז"ך סיון (תרט"ז)

הרה"ק רבי **יחיאל מיכל אויערבאך** זי"ע מקורימא, נולד בשנת תקמ"ה, לאביו הרה"ק רבי **צבי מנחם מענדל מאניפאלי** זי"ע - בן הרה"ק הרבי ר' **משולם זושיא מאניפאלי** זי"ע, ולאמו (שהיתה זיווגו השני) הרבנית הצדיקת מרת סימה ע"ה - בתו של הרה"ק רבי **זוב בער מאולינוב** זי"ע, בן הרה"ק רבי **צבי מפינסק** זי"ע, בנו יחידו של מרן אור שבעת הימים רבינו הבעל שם טוב הק' זי"ע.

[אביו, שנקרא בחיבת קודש רבי הערש מענדל, קיבל את עיקר חינוכו אצל אביו הגדול הרבי ר' זושא זי"ע, ונתגדל על ברכיו בקדושה של מעלה, ואחר כך שתה מבארם של צדיקי עליון הרה"ק רבי **פנחס מקאריץ** זי"ע, הרה"ק רבי **יחיאל מיכל מזלאטשוב** זי"ע והרה"ק רבי **משה סופר סת"ם מפשעווארסק** זי"ע - בעל ה'אור פני משה'[1].

בהגיעו לפרקו בנה רבי יחיאל מיכל את ביתו עם הרבנית הצדיקת מרת בילא ע"ה בת הגאון רבי **יצחק הלברשטאט** זצ"ל אב"ד קאנסטאנטין ישן, בן הגאון רבי **צבי הירש מקאנסטאנטין** זצ"ל, חתן הגאון רבי **מאיר מקאנסטאנטין** זצ"ל, בנו בכורו של הגה"ק רבי **יעקב עמדין** זצ"ל - ה'יעב"ץ'.

בטרם מלאו לו שלושים שנה, בשנת תקע"ד, כבר נקרא רבי יחיאל מיכל לכהן פאר ברבנות דק"ק דינאוויץ, פלך פודוליה שבאוקראינה, שם מקום מנוחת אביו הק'.

בסביבות שנת תקצ"ו נאסר יחד עם עוד הרבה יהודים ממחוז אושיץ, שנכלאו במנזר הישן של העיירה דינאוויץ, מחמת אותה מסירה ומלשינות שבעטייה נאסר קדוש ישראל מרוזין זי"ע, והשלטונות החרימו את כל ספריו ושלחום אל הצנזור בווילנא, אשר תירגם לרוסית את כל הדינים הנוגעים ל"מוסרים" שבשו"ע חושן-משפט.

ויהי מקץ שנתיים ימים, לאחר מאסר קשה רווי יסורים ועינויים קשים, יצא דינו להגלותו לערבות סיביר. אך חסידיו ומעריציו תכננו דרך לשחרורו מידי נוגשיו, ועל אם הדרך, כשהיה ביער עבות בדרך למקום גלותו, בליווי שוטרים וסרדיוטי הצאר, התנפלו עליהם קבוצה גדולה של עשרות חסידים אמיצי לב, חמושים ומזויינים, ובכח שחררו את רבם הישיש מתחת ידם, והבריחוהו מהרה אל מחוץ לגבולות רוסיא, תחילה לרימינוב שבפולין, ומשם לעיירה קורימא שבמחוז שאראש במדינת הונגריה (סמוך לגבול גאליציא), בה ישב עד עת הסתלקותו בגיל שבעים ואחד שנה, ביום ז"ך סיון שנת תרט"ז לפ"ק, ושם חלקת מחוקק ספון[2] (ראה 'נר ישראל' - רוזין, ח"ד, בפי ישרים תתרומם, עמ' קכז. ראה סיפור הדברים ביתר הרחבה, ובשינוי גירסאות, להלן).

מזרע אחריו נודע לנו בנו הרה"ק רבי **משולם זושא יצחק אויערבאך** זצ"ל אב"ד טאלמאטש, שנשא את הרבנית הצדיקת מרת שטערנא רחל ע"ה בת הרה"ק רבי **יעקב ישראל מטשערקאס** זי"ע (בן המגיד הק' רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע וחתן הרה"ק רבי דובער מליובאוויטש זי"ע), ונשאר - בעת בריחת אביו - באוקראינה וגר בהארנסטייפל, ומשנשא בזיווי"ש את בת הרה"ק רבי **חיים מקאסוב** זי"ע - בעל ה'תורת חיים', עבר לגאליציא ונתקבל לרבנות טאלמאטש (נפטר ביום ב' סיון תרמ"ב, ושם מנו"כ). בנו (מזיווי"ר) הוא הרה"ק רבי **מרדכי זוב מהארנסטייפל** זי"ע - בעל שו"ת 'עמק שאלה' ו'חיבור לטהרה', חתנו של הרה"ק רבי **חיים מצאנז** זי"ע בעל ה'דברי חיים'[3].

צדיק מיצרה נחלץ:

כידוע, גם ספר תורה שבהיכל צריך למזל. מעט מאוד ידוע לנו על אודות אותו צדיק, קדוש עליון, הרה"ק רבי יחיאל מיכל מקורימא זי"ע, ושמו כמעט לא נזכר בספרי דברי הימים כי אם בהקשר דבר מאסרו וסיפור הברחתו, ובזה ישנן כמה וכמה גירסאות, והרי שתיים מהנה (כפי שמובא בס' 'מגדולי התורה והחסידות' לרא"י ברומברג, מהדו' ירושלים תשט"ו, ח"ט עמ' פז):

אל הצדיק רבי זושא מהאניפולי בא פעם אחד מתלמידיו, בחור עני מרוד, וביקש את ברכתו לפני חתונתו. ברכו רבי זושא וכה אמר אליו: "אתה תהיה פעם עשיר גדול ויבוא יום שאחד מצאצאי יהיה נתון בצרה גדולה ואתה תוכל להושיעו".

ואמנם דברי רבי זושא באו ונתקיימו. החסיד הצליח במעשי ידיו ונעשה לאחד מעשירי העיר בראד, ונכדו של הצדיק ר' זושא, הרב ר' מיכל נפל בצרה גדולה, הוא נאסר ונדון לגירוש לסיביר. כאשר נודע דבר מאסרו וגזירת גירושו לחסיד מבראד, שכר אנשים מבין המבריחים את הגבולות להציל את נכדו של הצדיק ר' זושא. הדבר היה בשנת ת"ר, ארבעים שנה לאחר פטירתו של רבי זושא.

כאשר הובילו את הרב ר' מיכל'י כבול באזיקים יחד עם עוד אסירים, הופיעה פתאום מן היער חבורת יהודים מזוינים, ובשעה שאחדים מהם כפתו את הז'נדרמים, שחררו האחרים את הרב מכבליו, הושיבוהו בעגלת איכרים ומלטו אותו אל היער אשר על גבול רוסיה-אוסטריה. הם הביאוהו אל עבי היער, ונסתלקו ואותו עזבו שם לבדו. שלשה ימים ולילות שכב ביער ללא אוכל וללא מים וציפה לרחמי השמים. גדוד ז'נדרמים פשט ביער לחפש אחרי הרב האסיר שנמלט, והרבה פעמים עברו על פניו ולא ראוהו. כעבור שלשה ימים שבו המבריחים אליו וציוו עליו ללכת אחריהם, הפעם העבירוהו את הגבול והביאוהו אל העבר השני לאוסטריה לעיר רימינוב אל הצדיק רבי הירש.

בביתו של הצדיק רבי הירש ישב רבי מיכל ימים רבים, והנה הגיע לרימינוב בנו של ה"מסורי", אשר בגללו באה כל הצרה על רבי מיכל, לחפש אחרי הרב שנמלט. הוא הכיר את רבי מיכל ודרש לאסרו ולהחזירו לרוסיה, אולם אנשי העיר העידו שרבי מיכל הוא יליד רימינוב שבגבול אוסטריה, ואינו האיש אשר מחפש אחריו, על כן אין לאסרו ולמסרו לממשלת רוסיה. וכך ניצל רבי מיכל בשניה מידי רודפיו. אולם גם להשאר באוסטריה לא יכול עוד, ומרימינוב העבירוהו, על פי תעודות מסע מזויפות שהכינו בשבילו חסידיו, להונגריה. וכאשר שאלוהו הפקידים שעל הגבול לשמו, קרא ר' מיכל בשם אחר שלא כרשום בתעודת המסע שלו. שאלו הגבאי אשר ליוהו מפני מה אמר שם אחר? השיב: "שקר צריך להיות שקר מלא".

צדיק מיצרה נחלץ:

כידוע, גם ספר תורה שבהיכל צריך למזל. מעט מאוד ידוע לנו על אודות אותו צדיק, קדוש עליון, הרה"ק רבי יחיאל מיכל מקורימא זי"ע, ושמו כמעט לא נזכר בספרי דברי הימים כי אם בהקשר דבר מאסרו וסיפור הברחתו, ובזה ישנן כמה וכמה גירסאות, והרי שתיים מהנה (כפי שמובא בס' 'מגדולי התורה והחסידות' לרא"י ברומברג, מהדו' ירושלים תשט"ו, ח"ט עמ' פז):

אל הצדיק רבי זושא מהאניפולי בא פעם אחד מתלמידיו, בחור עני מרוד, וביקש את ברכתו לפני חתונתו. ברכו רבי זושא וכה אמר אליו: "אתה תהיה פעם עשיר גדול ויבוא יום שאחד מצאצאי יהיה נתון בצרה גדולה ואתה תוכל להושיעו".

ואמנם דברי רבי זושא באו ונתקיימו. החסיד הצליח במעשי ידיו ונעשה לאחד מעשירי העיר בראד, ונכדו של הצדיק ר' זושא, הרב ר' מיכל נפל בצרה גדולה, הוא נאסר ונדון לגירוש לסיביר. כאשר נודע דבר מאסרו וגזירת גירושו לחסיד מבראד, שכר אנשים מבין המבריחים את הגבולות להציל את נכדו של הצדיק ר' זושא. הדבר היה בשנת ת"ר, ארבעים שנה לאחר פטירתו של רבי זושא.

כאשר הובילו את הרב ר' מיכל'י כבול באזיקים יחד עם עוד אסירים, הופיעה פתאום מן היער חבורת יהודים מזוינים, ובשעה שאחדים מהם כפתו את הז'נדרמים, שחררו האחרים את הרב מכבליו, הושיבוהו בעגלת איכרים ומלטו אותו אל היער אשר על גבול רוסיה-אוסטריה. הם הביאוהו אל עבי היער, ונסתלקו ואותו עזבו שם לבדו. שלשה ימים ולילות שכב ביער ללא אוכל וללא מים וציפה לרחמי השמים. גדוד ז'נדרמים פשט ביער לחפש אחרי הרב האסיר שנמלט, והרבה פעמים עברו על פניו ולא ראוהו. כעבור שלשה ימים שבו המבריחים אליו וציוו עליו ללכת אחריהם, הפעם העבירוהו את הגבול והביאוהו אל העבר השני לאוסטריה לעיר רימינוב אל הצדיק רבי הירש.

בביתו של הצדיק רבי הירש ישב רבי מיכל ימים רבים, והנה הגיע לרימינוב בנו של ה"מסורי", אשר בגללו באה כל הצרה על רבי מיכל, לחפש אחרי הרב שנמלט. הוא הכיר את רבי מיכל ודרש לאסרו ולהחזירו לרוסיה, אולם אנשי העיר העידו שרבי מיכל הוא יליד רימינוב שבגבול אוסטריה, ואינו האיש אשר מחפש אחריו, על כן אין לאסרו ולמסרו לממשלת רוסיה. וכך ניצל רבי מיכל בשניה מידי רודפיו. אולם גם להשאר באוסטריה לא יכול עוד, ומרימינוב העבירוהו, על פי תעודות מסע מזויפות שהכינו בשבילו חסידיו, להונגריה. וכאשר שאלוהו הפקידים שעל הגבול לשמו, קרא ר' מיכל בשם אחר שלא כרשום בתעודת המסע שלו. שאלו הגבאי אשר ליוהו מפני מה אמר שם אחר? השיב: "שקר צריך להיות שקר מלא".

פקידי הגבול קבלו מתן ביד ונתנו לו לעבור. וכך הגיע לקורימא ושם נשאר לגור עד סוף ימיו ושם גם מנוחתו כבוד. ועל שם העיירה ההונגרית הזאת נודע בשם הצדיק רבי מיכל'י מקורימא (וראה 'מגדולי התורה והחסידות' ח"ו עמ' קכב).

> **על האדם לשכוח מן העבר ולהתחזק אלהבא**
>
> "פעם נכנס חסיד אחד אל **הרב הצדיק הקדוש מופת הדור מהור"ר מיכל מקירמע ז"ל**, וביקש עצה על מה שלפעמים מבלבל אותו היצר הרע במחשבות זרות בעת עבודת ה'. והיה אז בפרשת וישב, וההו"צ מקירמע אמר לו פירוש נאה בפרשת השבוע:
>
> **'ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי ויעזוב בגדו בידה וינס**
>
> **החוצה'** (בראשית לט, יב). רצ"ל היצר הרע תופס את האדם ומפילו למרה שחורה, ובאיזה אופן: 'בבגדו', היינו שמזכיר לו בכל עת שבא לעבוד את ה' את מה ש'בגדו' בהקב"ה, ובעת בואו לתורה ולתפלה או איזה מצוה אשר אדם רוצה לעשות יזכירהו אז תמיד מעשיו הרעים ואומר לו, מה יועיל עבודתו. והוא מתכוון 'לאמר - שכבה עמי', התדבק עמי בחיי תענוג והבל, כי לא יועיל לך עוד עבודתך. אך מי שהוא פקח מקיים 'ויעזוב **בגדו** אצלה', רצ"ל כל הבגידות שהיה עד הנה עוזב אותם ואומר מה שעבר אין, ומעתה מקבל על עצמו מחדש עול מלכות שמים לעבוד בתורה ובעבודה, וזה 'וינס' ובורח מאתו ומפיתויו מהמרה שחורה שלו. עכל"ק".
>
> **מאמרי צדק** לרבי אליקים מרדכי ראטטענשטיין זי"ל (ווייטצען תרנ"ד, אות ג)[5]

וכך סיפר הרה"ק רבי **בן ציון מבאבוב** זצ"ל הי"ד בעל ה'קדושת ציון' (כפי שמובא בס' 'רבינו הקדוש מצאנז' ח"ב עמ' תמד):

שכירי חרב התנפלו על שומרי בית הסוהר שבו היה כלוא רבי מיכל. מאחורי הפעולות של החסידים עמד רבי **יוסף שאול נאטנזאהן** זצ"ל רבה של לעמבערג (-בעל ה'שאול ומשיבו'), שהשתדל ללא ליאות למען הצלתו.

באותו זמן התאכסן בביתו עני מרוד, מארחי פרחי, שבילה שבועות רבים בלבוב, ונהנה משולחנו של הרב. הדבר היה חשוד קצת בעיני הגר"י"ש, וכשאל את העני למעשיו פה, ענה לו בעזות: "להוי ידוע לרב, כי נודע לי שהיתה לו יד בהצלתו של רבי מיכל, ואם הרב לא יתן לי סכום כך וכך, אמסור את הפרטים הידועים לי לשלטונות". הגר"י"ש שלא נבהל מאיומיו, תפס בו וגירשו מביתו.

אותו מסור קיים את מוצא פיו, והלשין עליו בפני השלטונות, והם הזמינו את הגאון מלבוב לחקירה בפניהם. כשהופיע לפני השופט, טען רבי יוסף שאול להגנתו, כי רבי מיכל הנאשם הינו אדמו"ר לעדת חסידים ו"רבי" המקבל פתקאות ופדיונות, ואילו הוא "מתנגד" מעודו לחסידים ומרחקם מביתו ומסביבתו, ומי פתי יאמין לטענה שהוא ה"מתנגד הגדול והחריף" יסכן את מעמדו ונפשו עבור הצלתו של "רבי" לחסידים...

טענה מקורית זו נכנסה באזני השופט, והוא חרץ את דינו לזכות.

הרה"ק מהרב"צ מבאבוב זצ"ל הי"ד, סיים את סיפורו, כי כששמע הרה"ק בעל ה'דברי חיים' מצאנז זי"ע את הדברים המחוכמים שאמר הגרי"ש לשופט, אמר למקורביו: "נדמה לי, כי רבי יוסף שאול ראוי היה לפי האמת להיות חסיד בכל ישותו, אלא שמן השמים עיכבוהו - אך ורק בכדי שיצליח במשימתו להציל את הצדיק רבי מיכל מידי רודפיו"[4]...

מנפלאות הצדיק:

סיפורים רבים התהלכו על עוזז נפלאותיו של הצדיק רבי מיכל'י קורימער זי"ע, והישועות אשר פעל בקרב הארץ, ונביא אחד מהם אשר סיפר הרה"ק רבי **שלמה מבאבוב** זצ"ל (הובא ב'שלומה של מלכותי').

בעיר באבוב דר יהודי בשם ר' יוסף נעבענצאהל ע"ה, שהיו מכנים אותו "דער גרויסיער יאסל", והיה איש פשוט ועסק עם עורות. כאשר הגיע רבי יחיאל מיכל לשם, בדרך בריחתו ממבקשי נפשו, נכנס ר' יוסל אליו, והפציר בו שכבר עבר עשרים שנים מנישואיו ועדיין לא נפקד בזרע של קיימא. ביקש ממנו רבי מיכל'י איזה סכום לפדיון, וכאשר נתן לו, בירכו הצדיק שיהיה לו בנים תלמידי חכמים.

וכאשר גזר הצדיק כן היה, וזכה ר' יאסל לבת שנישאה להגאון רבי מרדכי מאיר גוטווירטה זצ"ל דומ"ץ באבוב, ולאחר הסתלקות רבי מיכל נולד לו בן זכר, שקראוהו "אלטר יחיאל מיכל" על שם הצדיק, הוא ניהו הגאון דומ"ץ ווישניצא ואח"כ ראב"ד סטאניסלאב, בעל מחבר ספר 'פרי העץ' (על שו"ע יו"ד, ד' חלקים) ושו"ת 'מנחת יחיאל' (ב' חלקים), שהיה מגדולי ההוראה בדורו.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, אמן

---

1. אודות הרה"ק רבי הערש מענדל זי"ע מסופר נפלאות בספר 'כפתור ופרח' (לנכדו הר"ר יצחק אייזיק רוזינשטיין ז"ל, ירושלים תרצ"ז, עמ' י) בזה"ל: "זקנתי רחל גיטל ז"ל ספרה, שאמה, סימה ז"ל ספרה לה, שיצא קול שהממשלה יקחו ילדי יהודים לאנס אותם לדתם ויעשו מהם גוים, אמר בעלה הרב הצדיק הרב ר' צבי מענדיל ז"ל שאין ברצונו לחיות, וכן היה שנפטר בשנה הלז (כ"ח טבת שנת תקע"ד). והיא בקשה מאתו שגם היא ברצונה להפטר מהעולם, ואמר לה שאת תחיי עוד עשרה שנים, וכן היה. ודרכה היתה לאמר תהלים בכל יום ובלילה אחר חצות, וכשהתחילו לקבל הילדים היתה בוכה מאד בעת אמירת תהלים. ופעם אחת ראה בעלה ז"ל עומד בפניה ממש בהקיץ, ושאל לה, מה את בוכה, ואמרה לו מה אתה שותק שמקבלים ילדים ועושים מהם גוים, אמר זה דבר עבר, צריך לבקש על להבא שלא יהיה עוד רע. כן ספרתי זקנתי הנ"ל".

2. בית החיים שם נחרב כולו בעווה"ר בשנות השואה, רק האוהל ומצבת קדשו של הרה"ק מקורימא נשארו שלם על עמדם באופן פלא'. ויזכר לטוב הרה"ח ר' שמעון פריעדמאן הי"ו (יליד קורימא, כעת בברוקלין נ.י.) שמסר נפשו למען שיפוץ האוהל, ואף בנה גשר למען הקל על המשתטחים שיוכלו להגיע אל הציון הקדוש בנקל.
יצויין את אשר מקובל אצל יוצ"ח בשם נכדתו הרבנית הצדיקת מרת שרה מרים ע"ה (אשת הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זי"ע הי"ד ובת הרה"ק מהארנסטייפל זי"ע), ש"קבלה בידה" מזקנה הרה"ק מקורימא זי"ע, שלא יבואו להשתטח על ציונו, רק אם יקדימו לומר פעמיים את כל פרקי ספר תהלים - כמנין כפ"ר.

3. מחמת פחד המציק, שלא יתפסו אותו כבן ערובה, המיר הרה"ק מהארנסטייפל זי"ע את שם משפחתו ל'טווערסקי' על שם זקנו האחר, הרה"ק מטשערקאס זי"ע הנ"ל.

4. צ"ב בחשבון השנים, כי הגאון ה'שואל ומשיב' נתמנה לאבד"ק לבוב כשנתיים לאחר פטירת רבינו מיכל. ומסתבר יותר שהיה סיפור זה עם דודו הגאון רבי יוסף נאטנזאהן מבראד, כפי שאכן מסופר לפי הגירסא המובאת בס' "ג אורות' ח"ב הנ"ל מע' הגה"ק הרבי ר' זושא מאניפאלי, עמ' עט הע' ה.
לגירסא נוספת וביתר פירוט ראה 'הגדה של פסח - מעשי למלך' להג"ר צבי יעקב אבראהאם זצ"ל, ניו יארק תשי"א, עמ' פ, כפי שסיפרו הרה"צ רבי שלום יחזקאל שרגא הלברשטאם זצ"ל אב"ד צייטשנוב-ברוקלין, שקיבל זאת מפי אביו וכו' בשם הרה"ק רמ"ד מהארנסטייפל זי"ע. וראה עוד בס' 'מפיהם ומפי כתבם' ח"א עמ' פג, ובבטאון 'שלומה של מלכות' גליון יט, סיון תשס"ד, מפי כ"ק אדמו"ר מהר"ש מבאבוב זצ"ל.

5. למטה בהערה שם מוסיף המחבר וכותב אודות רבי מיכל בקיצור: **"ההו"צ הנ"ל היה נכדו של ההו"ק איש אלקי מהור"ר משולם זוסיא מהאניפאלי ז"ל. מלפנים היה רב בדיאנאוויץ ומחמת מסירה שאיש רשע ומלשין מסר אותו למלכות, וישב בבית האסורים שתי שנים, ונעו אותו שם בעינויים קשים ונוראים ע"י מלקות, וה' בבחי' ספר תורה שרוי בצער. בדרך נס ניצל מגזירת מות ולאחר גלגולים רבים בא למדינתינו ורבים ה' באים אליו בכל דבר ישועה ורחמים וה' מפליא פלאות.** ושמעתי שהגאון האמתי מו"ה ישעי' פערל ז"ל אבד"ק קירמע היה מדבר ממנו גדולות ונפלאות ופעם אמר לאנשי ביתו בגודל ענוותנותו: "הו"צ רבי מיכל'י קיבל מלקות ואח"כ נעשה מפורסם, אני כעת מפורסם ואת המלקות אקבל לאחר מכן...".

מאת: הי"ה **ישכר בעריש ווייס** הי"ו, ברוקלין נ.י.